

Uppfattningar om nya ”Grunderna för planen för småbarnspedagogik”

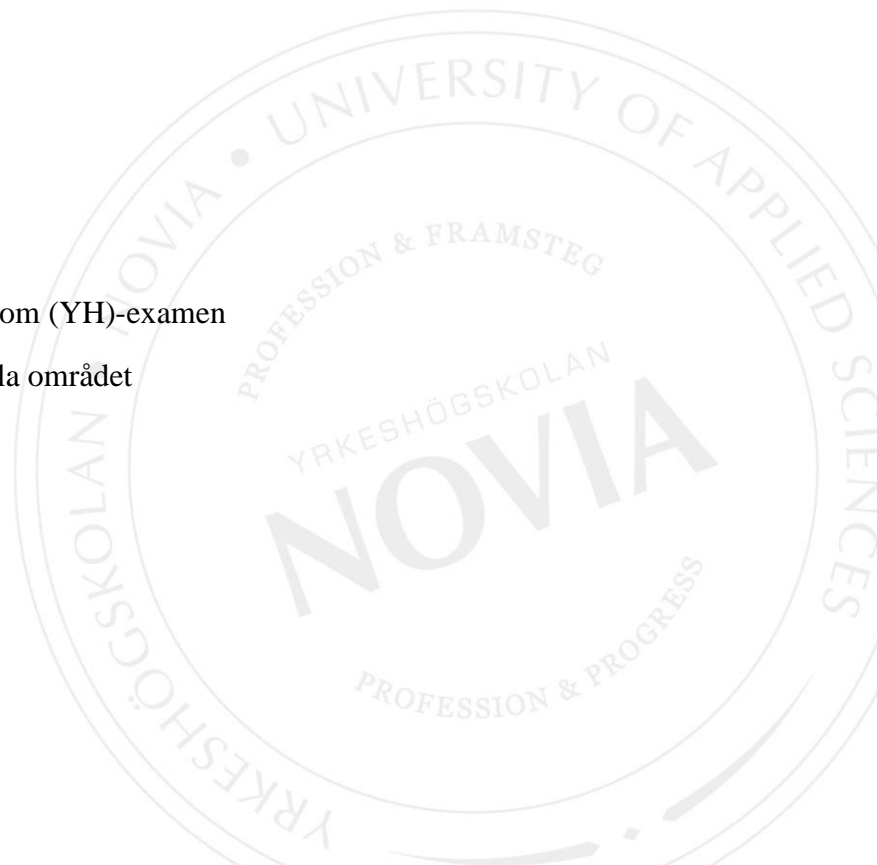
**En kvalitativ studie om hur pedagogerna uppfattar de nya
”Grunderna för planen för småbarnspedagogik”**

Emma Sjöberg

Examensarbete för Socionom (YH)-examen

Utbildningen för det sociala området

Vasa 2017

EXAMENSARBETE

Författare: Emma Sjöberg
Utbildning och ort: Det sociala området, Vasa
Inriktning/alternativ/Fördjupning: Förskolepedagogik och metodik
Handledare: Carita Blomström & Ralf Lillbacka

Titel: Nya ”Grunderna för planen för småbarnspedagogik”

Datum 9.11.2017 Sidantal 32

Bilagor 0

Abstrakt

Syftet med detta examensarbete är att kartlägga vad pedagoger tänker om och hur de uppfattar den nya ”Grunderna för planen för småbarnspedagogik”. Skall fokus vara på barnen eller skall fokus vara på dokumentationen? Hur fungerar den nya planen i praktiken?

Teoridelen handlar om lagen om småbarnspedagogik, om förvaltningen, om ”Grunderna för planen för småbarnspedagogik”, om pedagogens roll samt om dokumentation.

Jag använde mig av enkäter med öppna frågor som jag skickade ut till flera daghem. Jag hade ingen begränsning på hur många eller vem som fick svara eftersom jag ville få flera svar och gärna svar av arbetstagare med olika yrkesbenämning eftersom alla som arbetar inom småbarnspedagogiken arbetar enligt den nya planen, oberoende av yrkesbenämning.

Min slutsats av arbetet är att det är blandade känslor kring den nya ”Grunderna för planen för småbarnspedagogik”. Det finns både positiva och negativa upplevelser kring den. Även om de flesta ändå är positiva till förändring så finns det en upplevelse av otydlighet gällande vissa delar av planen.

Språk: Svenska

Nyckelord: Grunderna för planen för småbarnspedagogik, pedagog, dokumentation

OPINNÄYTETYÖ

Tekijä: Emma Sjöberg
Koulutus ja paikkakunta: Sosiaalinen ala, Vaasa
Suuntautumisvaihtoehto/Syventävät opinnot: Esikoulupedagogiikka ja metodiikka
Ohjaaja(t): Carita Blomström & Ralf Lillbacka

Nimike: Uusi ”Varhaiskasvatussuunnitelman. Perusteet. 2016”

Päivämäärä 9.11.2017 Sivumäärä 32

Liitteet 0

Tiivistelmä

Tämän opintönäytön tarkoitus on kartoittaa mitä kasvattajat ajattelevat ja mitä mieltä he ovat uudesta ”Varhaiskasvatussuunnitelman. Perusteet. 2016”. Missä fokus on, onko se lapsilla tai dokumentoinnilla? Miten tämä uusi suunnitelma toimii käytännössä?

Teoreettisessa osassa käsitellään lakia, hallintoa, ”Varhaiskasvatussuunnitelman. Perusteet. 2016”, kasvattajan roolia ja dokumentointia.

Käytin kyselylomakkeita joissa oli avoimia kysymyksiä, jotka sitten lähetin useampaan päiväkotiin. Minulla ei ollut rajoitusta siihen että kuinka moni tai ketä saisi vastata kyselyyn. Halusin monta vastausta ja mielellään työntekijöiltä joilla on eri ammattinimikkeet, koska kaikki jotka työskentelevä varhaiskasvatuksen parissa noudattavat uutta suunnitelmää, huolimatta siitä mikä heidän ammattinimikkeensä on.

Minun johtopäätös tästä työstä on että ”Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016” herättää sekalaisia tunteita. Sen ympärillä on sekä positiivisia että negatiivisia tuntemuksia. Vaikka useimmat näkevät muutoksen positiivisena, on siinä myös osia jotka koetaan epäselviksi.

Kieli: Ruotsi Avainsanat: ”Varhaiskasvatussuunnitelman. Perusteet. 2016”, kasvattaja, dokumentointi

BACHELOR'S THESIS

Author: Emma Sjöberg
Degree Programme: Social welfare, Vaasa
Specialization: Pre-school pedagogy and methodology
Supervisor(s): Carita Blomström & Ralf Lillbacka

Title: The new “National Core Curriculum for Early Childhood Education and Care 2016”

Date 9.11.2017 Number of pages 32

Appendices 0

Abstract

The purpose of this thesis is to map what teachers think and feel about the new plan “National Core Curriculum for Early Childhood Education and Care 2016”. Where should the focus be, on the children or on the documentation? How does the new plan work in real life?

The theoretical part of this thesis is about the law, the regulation, about the new plan, about teachers and about documentation.

I made my investigation with the help of questionnaires with open questions that were sent out by email. I had no limit as to who could answer or how many. This because I wanted to collect as many answers as possible and I wanted all workers in daycare to be able to answer.

My conclusion of this thesis is that there are mixed feelings about the new “National Core Curriculum for Early Childhood Education and Care 2016”. There are both positive and negative experiences about it. Even though most of the respondents were positive to modification you could see that there was some experience of ambiguity regarding parts of the plan.

Language: Swedish

Key words: “Grunderna för planen för småbarnspedagogik”,
teacher, documentation

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	1
2	Syftet.....	2
3	Lagen om småbarnspedagogik.....	3
3.1	Förvaltning.....	5
3.2	Privat dagvård.....	6
4	Grunderna för planen för småbarnspedagogik.....	7
5	Pedagogens roll.....	11
6	Dokumentation.....	15
7	Sammanfattning.....	19
8	Metod och tillvägagångssätt.....	20
8.1	Kvalitativ metod.....	21
8.2	Enkät med öppna svar.....	21
8.3	Tillvägagångssätt.....	22
9	Resultatredovisning.....	23
9.1	Yrkesbenämning, åldersgrupp och arbetslängd.....	24
9.2	Nya grunderna för planen för småbarnspedagogik.....	24
9.3	Dokumentation.....	26
9.4	Planen i praktiken.....	27
9.5	Till till dokumentation under verksamhetsdagen.....	27
10	Sammanfattning och kritisk granskning.....	28
	Källförteckning.....	31

1 Inledning

Nya ”Grunderna för planen för småbarnspedagogik” är väldigt aktuellt och aktivt pågående i småbarnspedagogiken idag. Det i och med att de tagits i bruk från och med 01.08.2017. Det är aktuellt och har varit aktuellt redan en tid i och med att daghem har arbetat med den och de lokala planerna innan den togs i bruk. Pågående är den eftersom daghemmen försöker få in den i vardagen och ta till sig de nya delarna av planen. Planen är relativt lik den gamla planen men den är en förnyad upplaga. Planen uppdateras med jämna mellanrum för att man skall kunna säkerställa en kvalitativ och god småbarnspedagogik. Pedagogens roll och dokumentation är två viktiga delar inom småbarnspedagogiken och i den nya planen, därmed kommer detta arbete handla om just pedagogens roll, dokumentation och ”Grunderna för planen för småbarnspedagogik”.

Jag har valt att göra detta arbete eftersom jag tycker det är ett aktuellt och intressant tema. Jag valde att skriva om detta ämne i och med att de nya grunderna för planen för småbarnspedagogik tagits i bruk nu 01.08.2017. En annan anledning till att jag valde att skriva om detta var för att jag fått vara med och fundera över den kommunala planen på det ställe där jag arbetat vilket har gett mig en större och mer ingående blick i arbetet med grunderna för planen för småbarnspedagogiken. Det har även diskuterats mycket om planen på olika ställen där jag arbetat och vikarierat och det var också en faktor som påverkade mig i valet av tema. Eftersom det diskuterats på olika ställen så tänkte jag att det skulle vara ett viktigt ämne att få information om och att man kunde få bra svar ur en undersökning gällande temat.

Jag tycker att det är ett viktigt ämne och att det är bra att det pedagogiska arbetet inom småbarnspedagogiken uppdateras med jämna mellanrum. Detta för att man då får en uppdaterad, ordentlig och bra småbarnspedagogik inom området. Även om det är viktigt att uppdatera och förnya planen så anser jag också att det är viktigt att man ser vad pedagogerna anser om den och hur de uppfattar utvecklingen och specifikt den plan som kommer ut. Det är självklart att saker skall uppdateras för att man skall hänga med i samhällets takt och utveckling men det är även viktigt att de som arbetar med det får säga sin åsikt och att man tar dem på allvar, det är ändå de som arbetar med det.

I många fall kan det också se fint ut på papper och kännas rätt så som man funderat men hur fungerar det i praktiken och ute på fältet. För att man skall veta det tycker jag som sagt det är viktigt att lyfta fram pedagogens åsikter och uppfattningar om läget.

2. Syftet

Syftet med detta lärdomsprov är att kartlägga vad pedagogerna tänker om och hur de uppfattar den nya ”Grunderna för planen för småbarnspedagogik”. Jag valde ämnet eftersom jag själv under studietiden, under praktikperioder och i arbetet fått ta stor del av arbetet med den nya planen och har då förstått att det är väldigt blandade känslor om den. Enligt min mening är det ändå mest positiva tankar och känslor om den och det är ett steg i utveckling framåt men med alla beslut som tas idag om besparingar gällande personal i samband med större barngrupper så är min och många pedagogers fråga: hur skall det fungera i praktiken. En annan farhåga som finns hos många är att man undrar var fokus skall vara, skall det vara på att få planen att fungera med all dokumentation och andra tyngdpunktsområden som lyfts fram i planen eller skall fokus vara på barnen och att de får en kvalitativ och bra dagvård. Enligt min mening så finns det många som anser att fokus skall vara på barnen och så även jag, detta även fast man kan anse att dokumentationen är en viktig del men den får inte ta över. Det är ändå barnen som är och skall vara i fokus, det är deras framtid och liv som vi skapar en grund för. Jag kommer att intervjua pedagoger för att få fram deras åsikter och tankar gällande detta.

”Grunderna för planen för småbarnspedagogiken” är en uppdatering av den gamla planen med en stor vikt lagd på dokumentation, därför kommer detta arbete också till stor del handla om dokumentation. Syftet kommer också ha en stor vikt vid om hur pedagogerna skall hinna samt hur all personal på daghem skall orka. Med orka menar jag här att man skall kunna känna att man gör ett bra jobb i alla delar och att man inte känner att man måste sätta mer fokus på någon viss del och därmed känna att man inte gjort allt man borde gjort, så hur de skall orka fysiskt men också psykiskt. Den nya ”Grunderna för planen för småbarnspedagogiken” är bra gjord och har en bra grund och fina mål men hur det fungerar i praktiken är något jag och säkerligen många andra funderar över.

Hur det kommer att fungera i praktiken är inget som jag kommer kunna få svar på i detta arbete men jag hoppas kunna få svar på frågor som handlar om hur man tror att det kommer fungera och hur man vill att det skall fungera.

3. Lagen om småbarnspedagogik

Jag har valt att ta med lagen i arbetet eftersom all verksamhet bygger på den och även de nya ”Grunderna för planen för småbarnspedagogik” har sin grund i lagen, därför anser jag att det är en viktig del att lyfta fram lagen lite i detta arbete.

Lagen om småbarnspedagogik 19.1.1973/36, trädde i kraft första gången 1 januari 1976 och har därefter ändrats flera gånger, den sista gången den ändrades var 29 december 2016 och den nuvarande lagen trädde då i kraft den 1 mars 2017.

I lagen om småbarnspedagogik (1973/36, §1) avses en systematisk och målinriktad helhet bestående av fostran, undervisning och vård av barn som ordnas av en kommun, samkommun eller någon annan serviceproducent. Lagen avser också att betoningen ligger på pedagogiken.

Lagen om småbarnspedagogik (1973/36) föreskriver att vården skall ordnas under den tid av dygnet då vården behövs samt att den skall vara fortgående. Lagen syftar på att man skall främja en helhetsmässig uppväxt, utveckling, hälsa och ett välbefinnande hos barnet beroende på ålder och utveckling. Med lagen syftar man också på att stöda barnets förutsättningar för inläring samt att man skall främja ett livslångt lärande, man skall också ordna en mångsidig pedagogisk verksamhet som har som utgångspunkt barnets lek, rörelse, kulturtradition och konst.

Miljön skall också säkerställas vara utvecklande, den skall främja inläringen och den skall vara hälsosam och trygg. Barnet inom småbarnspedagogiken skall respekteras och förhållandet mellan personalen och barnen skall också vara trygg för båda parter. Alla barn skall erbjudas likvärdiga möjligheter till småbarnspedagogik, man skall främja jämställdhet mellan könen och man skall ge färdigheter till förståelse för respekt för kulturtradition gällande språk, kultur, religion och livsåskådnings bakgrund (Lagen om småbarnspedagogik 1973/36, §2).

Enligt lagen om småbarnspedagogik (1973/36) ska barnets individuella behov av stöd beaktas. Om det finns behov av stöd skall möjlighet till det utredas, möjliggöras samt ordnas i form av ett mångprofessionellt samarbete.

Barnets förmåga till samarbete, växelverkan, kamratskap och ett ansvarstagande och hållbart hållningssätt till andra människor och miljön skall utvecklas inom småbarnspedagogiken. Barnet skall också få delta och påverka sådant som berör barnet själv (Lagen om småbarnspedagogik 1973/36, §2).

Man skall också arbeta i samarbete med barnets föräldrar eller andra vårdnadshavare för att främja en harmonisk utveckling hos barnet och stödja dem i fostringsarbetet. Lagen avser också att kosten skall vara mångsidig, hälsosam och lämplig för barnen samt att den skall vara ändamålsenligt ordnad och handledd (Lagen om småbarnspedagogik 1973/36, §2).

Det är kommunen som skall se till att kommuninvånarna har dagvård. Kommunen skall också ordna dagvård åt de som vistas i kommunen även om kommunen inte är deras hemkommun. I vissa brådskande fall eller om omständigheterna annars kräver det skall kommunen även ordna dagvård då behov finns. Inom dagvården skall personal med behörighet arbeta, behörigheten bestäms enligt lagen om behörighetsvillkor för yrkesutbildad personal inom socialvården (272/2005). Kommunen skall även kunna tillgodose en specialbarntädgårdslärare i enlighet med behov (Lagen om småbarnspedagogik 1973/36, §4).

Statsrådet har utfärdat en förordning i vilken det framkommer hur många anställda det skall vara i en barngrupp. Detta skall bestämmas efter hur många barn det finns i gruppen samt beroende på behovet av stöd och fostran det finns i gruppen. Bestämmelser gällande personaldimensionering och barn under tre år samt barn som är tre år fyllda kan utfärdas separat. Grupperna skall planeras, ordnas och placeras i lokaler som gör att syftena i lagen skall kunna uppnås. Barnantalet i grupp får vara högst det som motsvarar tre fostrare, under 3 år är detta antal 12 barn, alltså 4 barn per fostrare (Social och hälsovårdens fackorganisation, TEHY).

I en grupp med barn över 3 år får de vara 24 barn, 8 per fostrare, vissa kommuner kan dock ha kvar den tidigare lagstiftningen och då är det 21 barn, 7 per fostrare. Är det en grupp med halvdagsbarn över 3 år, alltså barn i deltidsvård, får de också vara fler, i en sådan grupp får de vara 13 barn per fostrare (Lagen om småbarnspedagogik 1973/36, §5 & Social och hälsovårdens fackorganisation, TEHY).

Lagen (1973/36) avser också att miljön som småbarnspedagogiken ordnas i skall vara utvecklande, främja inläring, beakta barnets ålder samt vara trygg och hälsosam. Utrymmena och redskapen skall vara ändamålsenliga och tillgängligheten skall ha beaktats (Lagen om småbarnspedagogik 1973/36, §6).

3.1 Förvaltning

Det är undervisnings- och kulturministeriet som ansvarar för den allmänna planeringen, styrningen och övervakandet av barndagvården. Regionförvaltningsverket ansvarar för samma sak men inom sitt område (Lagen om småbarnspedagogik 1973/36, §8).

Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården styr regionförvaltningsverkens verksamhet samt att det styr och övervakar dagvården då det gäller principiellt viktiga eller vittsyftande ärenden. Social- och hälsovårdsministeriet utarbetar tillsammans med tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården en resultatsmålshandling för att målen för dagvården skall kunna uppnås, detta efter att man avtalat målen med undervisnings- och kulturministeriet. Om behov av att granska och kontrollera verksamhetsenheter och lokaler så har tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården tillsammans med regionförvaltningsverket rätt att inspektera stället det gäller. Detta får göras utan en förhandsanmälan (Lagen om småbarnspedagogik 1973/36, §8).

I alla kommuner skall egna lokala planer utarbetas med utgångspunkt i grunderna för den riksomfattande småbarnspedagogiska planen. Planen skall utarbetas enligt serviceproducent, enhet, grupp eller verksamhetsform och de skall beakta pedagogiska prioriteringar och andra betydande aspekter gällande anordnande av småbarnspedagogiken så att den komplettera de riksomfattande grunderna för småbarnspedagogiken (Lagen om småbarnspedagogik 1973/36, §9).

Utvärdering av småbarnpedagogiken skall också göras av de som ordnar den, detta skall göras för att man skall kunna trygga att syftet med lagen uppfylls, för att man skall kunna stöda utvecklandet av småbarnspedagogiken och för att man skall kunna främja förutsättningarna för barnets välbefinnande, utveckling och inläring (Lagen om småbarnspedagogik 1973/36, §9).

De uppgifter som hör till barndagvården kan kommunen ordna genom att sköta verksamheten själv, göra avtal tillsammans med en eller flera andra kommuner, vara medlem i en samkommun som sköter verksamheten, skaffa servicen från staten, en annan kommun, en samkommun eller någon annan offentlig eller privat serviceproducent eller genom att ge servicesedlar som serviceanvändaren kan använda (Lagen om småbarnspedagogik 1973/36, §10).

Barndagvård skall ordnas i kommunen i den utsträckning som det finns behov av, gällande ordnandet så skall barnets bästa beaktas. Dagvården skall finnas tillgänglig på det språk som behövs, dessa språk kan då vara svenska, finska eller samiska. Ordnandet av dagvård skall också innehålla tillgång till deltagande i förskoleundervisning (Lagen om småbarnspedagogik 1973/36, §11).

3.2 Privat dagvård

I lagen står det om privat barndagvård, det är dagvård som ordnas av en enskild person, en sammanslutning eller en stiftelse eller affärsföretag som bildats av ett offentligt samfund. Den privata barndagvården följer samma lag som den offentliga, det enda som skiljer sig är just att det är ordnat av en privat person eller någon annan privat utövare. I detta arbete kommer jag inte behandla privat dagvård mer än detta men eftersom det även står om det i lagen så ville jag lyfta fram det.

4 Grunderna för planen för småbarnspedagogik

Grunderna för planen för småbarnspedagogik tas upp i detta arbete eftersom arbetet handlar om den småbarnspedagogiska verksamheten. Här har jag även med om de gamla grunderna för småbarnsfostran men det är i den nya planen som arbetet kommer ha sin grund.

Den förra planen för småbarnsfostran kom med en korrigerad upplaga 2005 men den har nu utvärderats och förnyats och den nya planen för grunderna för planen för småbarnspedagogik trädde i kraft från och med 1.8.2017.

Själva Grunderna för planen för småbarnspedagogik fastslogs av utbildningsstyrelsen 2016 men eftersom kommuner, samkommuner och andra serviceproducenter skall utarbeta sina områdes lokala planer togs den i kraft 1.8.2017.

Grunderna för planen för småbarnspedagogik (2016, 8-10) är en nationell förskrift som utbildningsstyrelsen utfärdat enligt lagen om småbarnspedagogik. Det är också en norm som förhindrar orättvis behandling. Småbarnspedagogiken är en del av det finländska utbildningssystemet samt att det är ett väldigt viktigt skede i barnets växande och lärande.

Barnets föräldrar eller vårdnadshavare har det primära ansvaret för fostran medan småbarnspedagogiken stödjer och kompletterar hemmets fostran och bidrar till barnens välbefinnande. Avsikten är att man skall skapa likvärdiga och jämlika förutsättningar för de som deltar i småbarnspedagogiken. Grunderna för planen för småbarnspedagogik (2016, 8-10) är uppbyggd på det sätt att den består av grunderna, den lokala planen och barnets plan för småbarnspedagogik.

Uppdraget med småbarnspedagogiken är att i samarbete med föräldrarna och vårdnadshavare främja utveckling, inläring och uppväxten hos barnen. Man skall främja jämlikhet och jämställdhet samt förebygga en marginalisering. Det som barnen gör och lär sig inom småbarnspedagogiken stärker deras delaktighet och påverkan i samhället.

Värdegrunden i grunderna för planen för småbarnspedagogik grundas på FN:s konvention om barnets rättigheter, lagen om småbarnspedagogik samt FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. De viktigaste punkterna är alltså: barndomens egenvärde, att växa som människa, barnets rättigheter, lika behandling, jämlikhet och mångfald, mångfald av familjer samt hälsosam och hållbar livsstil (Grunderna för planen för småbarnspedagogik).

Grunderna i planen för småbarnspedagogik bygger också på en syn på lärande som är att barn lär sig, växer och utvecklas genom att kommunicera med andra människor och sin omgivning. Barnet är alltså aktivt och vill lära sig nya saker och är intresserad av olika saker. Lärande sker överallt och hela tiden och det gäller alla möjliga saker såsom fysiska saker, kunskaper, handlingar, känslor m.m. (2016, 20).

Utgångspunkten för lärande i grunderna för planen för småbarnspedagogik är barnets tidigare erfarenheter, intressen och kunskaper. Barn lär sig bäst då de mår bra och är trygga och barngruppen är en positiv del i lärandet då de får känna sig som en del av någonting, uppskattning samt gemenskap. Barnen skall få uppleva och känna glädje av att lära sig nya saker och lyckas. I småbarnspedagogiken är leken en viktig del av lärandet, detta eftersom leken är motiverande och skapar glädje vilket kan leda till lärdomar och väcka nya intressen (2016, 20).

Pedagogiken i grunderna för planen för småbarnspedagogik bygger på en bestämd värdegrund, syn på barnet, barndomen och lärande. Man anser med pedagogik en planerad, målinriktad och professionellt ledd verksamhet som genomförs av utbildad personal med syftet att barnen skall må bra och lära sig saker (2016, 21).

Småbarnspedagogiken genomförs i samspel mellan barn, personal och omgivning där fostran, vård och undervisning skapar en helhet. Dessa tre begrepp kan ses enskilt men i samverkan främjar de barnets lärande, utveckling och växande. Fostran handlar om värderingar, seder och normer, vård handlar om att man tillgodoser de fysiska grundbehoven och att den emotionella omsorgen sköts. Undervisningen handlar om synen på lärande som definieras i grunderna för planen för småbarnspedagogik (2016, 21).

Inom småbarnspedagogiken skapas en grund för barnens mångsidiga kompetens, den mångsidiga kompetensen är en helhet bestående av kunskaper och färdigheter, värderingar, attityder samt vilja. Kompetensen barnen får och har handlar om en förmåga att använda sina kunskaper och färdigheter samt att med attityd och vilja kunna agera enligt vad situationen kräver. Mångsidig kompetens är något som utvecklas enda från tidig barndom till slutet av livet (2016, 22).

Målen för den mångsidiga kompetensen har fungerat som en röd tråd genom beredningen av Grunderna för planen för småbarnspedagogik. Den mångsidiga kompetensen skall stärkas och stödas av en kvalitativ pedagogisk verksamhet och utvecklingen av den påverkas av verksamhetskulturen, lärmiljöernas användning samt hur barnens välbefinnande och lärande stöds (2016, 22).

Målen med mångsidig kompetens är: förmåga att tänka och lära sig, kulturell och kommunikativ kompetens, vardagskompetens, multilitteracitet och digital kompetens samt förmåga att delta och påverka (2016, 22).

Förmåga att tänka och lära sig handlar om att småbarnspedagogiken skall lägga en grund för ett kritiskt och kreativt tänkande så att man kan söka och strukturera information och via den skapa en ny kunskap. Det handlar om att utveckla kommunikationen med andra människor och omgivningen för att skapa förutsättningar av andra kompetenser för ett livslångt lärande. Kulturell och kommunikativ kompetens handlar om förmågan att lyssna, identifiera och förstå olika synsätt samt att reflektera sina egna värderingar och attityder (2016, 22-23).

Att kunna uttrycka sig, kommunicera och förstå andra har stor betydelse för människans identitet, funktionsförmåga och välbefinnande. Vardagskompetens handlar om att man skall kunna ta hand om sig själv, sin hälsa och trygghet. I småbarnspedagogiken handlar det om att hjälpa och stärka barnens färdigheter som hör ihop med deras välbefinnande, trygghet och säkerhet samt att man skall handleda dem i val som stärker en hållbar livsstil (2016, 23).

Multilitteracitet och digital kompetens behövs för att man ska kunna kommunicera och vara delaktig i samhället, det behövs i vardagen. Det främjar också en jämlik fostran och utbildning och i småbarnspedagogiken skall man stärka dessa färdigheter. Förmåga att delta och påverka handlar i sin tur om att man skall kunna känna att man kan och vill delta i gemensamheter samt att man har möjlighet till att påverka. Det är allas rätt att man skall bli hörd då det gäller frågor som gäller ens liv (2016, 24).

Man skall stödja och uppmuntra barnen inom småbarnspedagogiken till att delta, påverka och ta egna initiativ. Det handlar också om att man skall respektera, ta hänsyn till och bemöta barnens tankar och initiativ (2016, 24).

Verksamhetskulturen inom småbarnspedagogik är en väldigt viktig del i småbarnspedagogiken eftersom den påverkar all verksamhet. Den är en helhet bestående av värderingar och principer, tolkningar av normer och mål som styr arbetet, lärmiljöer och arbetssätt, former av samarbete, kommunikation och atmosfären, personalens kompetens, professionalism och utvecklingsinriktade arbetssätt, ledningsstrukturer- och praxis samt organisering, planering, genomförande och utvärdering av verksamheten (2016, 28).

Verksamhetskulturen påverkas av alla inblandade personer i omgivningen samt av medvetna, omedvetna och oavsiktliga faktorer. Eftersom det är barnens utveckling och lärande så är det viktigt att alla dessa delar beaktas och att pedagogerna vet hur och vad de skall göra, fungera och kommunicera. Ledarskap är också något som i stor del påverkar verksamhetskulturen, detta eftersom det handlar om personalens välmående. Verksamhetskulturen är i ständig utveckling och måste även därför konstant utvärderas. Småbarnspedagogiken handlar om en gemenskap där barn och vuxna lär sig av varandra, där det finns rum för olika åsikter och känslor (2016, 28).

Lärmiljön inom småbarnspedagogiken skall vara utvecklande, främja lärande samt vara hälsosam och trygg. Lärmiljön omfattar den fysiska, psykiska och sociala dimensionen och handlar om lokaler, platser, gemenskaper, metoder och tillbehör som stödjer barnens utveckling (2016, 31).

Miljöerna skall planeras i samråd med barnen och de skall stöda den naturliga nyfikenheten och viljan att lära sig hos barnen. Miljöerna skall också bidra till möjlighet till fysisk aktivitet samtidigt som man skall kunna utföra pedagogisk verksamhet. Regler och tillvägagångssätt som är gemensamt överenskomna är de grundstenar som skapar en trygg miljö bestående av respekt och gemensamt ansvar (2016, 31-32).

Grunderna för planen för småbarnspedagogik tar också upp vikten av samarbete i småbarnspedagogiken. Ett samarbete med vårdnadshavarna spelar en viktig roll eftersom det är i hemmet som den primära fostran och utvecklingen görs. Sedan är också det mångprofessionella samarbetet viktigt inom småbarnspedagogiken, detta för att man skall kunna tillgodose barnens behov. Det mångprofessionella samarbetet sker mellan t.ex. rådgivning, barnskyddet samt andra instanser inom hälso- och socialvården (2016, 32-34).

Andra samarbeten som hör till det mångprofessionella samarbete är de som t.ex. ansvarar för bibliotek, idrott och kultur (2016, 32-34).

Målet med den pedagogiska verksamheten är att främja barns lärande och välbefinnande samt den mångsidiga kompetensen. Den pedagogiska verksamheten förverkligas också som tidigare nämnt genom ett samspel mellan barn och vuxna och barnens spontana verksamhet, personalens och barnens gemensamma idéer till verksamhet samt verksamhet som planerats av personalen som skall komplettera varandra, det handlar alltså hela tiden om ett pågående samarbete mellan barn och personal (2016, 36).

I slutet av Grunderna för planen för småbarnspedagogiken så kommer det än en gång upp att all småbarnspedagogisk verksamhet skall följa de allmänna mål och riktlinjer som fastställs i lagen, i överenskommelser samt i dessa grunder för planen för småbarnsfostran.

Eftersom detta gäller all pedagogisk verksamhet så gäller det även verksamhet som baserar sig på en alternativ pedagogik eller särskild åskådning. Verksamhet som baserar sig på alternativ pedagogik eller särskild åskådning kan vara t.ex. Montessori-, Steiner- eller Reggio Emilia pedagogiken. Om man som vårdnadshavare väljer en verksamhet med alternativ pedagogik så skall tillräckligt med information fås om verksamhetens särskilda mål och värderingar (2016, 60).

Den pedagogiska verksamheten skall med jämna mellanrum utvärderas, gärna åtminstone en gång per termin, alltså en gång på hösten och en gång på våren. Utvärderingen skall ske med alla inblandade, med föräldrar, med barnen och med kollergorna. Detta för att man skall stödja genomförandet av lagen om småbarnspedagogik och planerna för småbarnspedagogik samt för att man skall kunna utveckla småbarnspedagogiken och verksamheten. Utvärderingen skall ske på eget initiativ, systematisk samt regelbundet (2016, 62).

5. Pedagogens roll

Pedagogens roll är en viktig del i arbetet inom småbarnspedagogiken. Familjen, barnet och pedagogerna är de viktigaste parterna i arbetet om man gör en krass indelning av vem arbetet inom småbarnspedagogiken handlar om. Det är också därför pedagogens roll är med som ett eget kapitel i detta arbete, då de är en huvudperson i det dagliga arbetet.

Man kan säga att pedagogiken handlar om människor som utövar pedagogik samt den omvärld och det samhälle vi lever i, pedagogiken skapas alltså av människor och omvärlden. Det finns några gamla ord från grekiskan som paidagogiké och paidagogia, paidagogiké betyder att leda barn (då i synnerhet pojkar) till skolan och paidagogia handlar om uppfostringsarbete då det gällde praktisk verksamhet (Forssell 2011, 13).

Under 1700-talet började ordet paidagogiké användas tillsammans med det latinska ordet educatio, paidagogiké då det gällde den vetenskapliga reflektionen över uppfostrings- och bildningsprocesser och educatio då det handlade om uppfostringsprocesserna, med andra ord användes de beroende på om det var teori eller praktik (Forssell 2011, 15).

Förut avsågs med pedagogik att det handlade om fostran av barn och unga medan det idag handlar om ett livslångt lärande, för alla områden i livet och för alla människor. Pedagogiken har en fast kärna, en logos (tal, förnuft) och ett mythos (idé, berättelse); individ, samhälle och förändring som något konstant (Forssell 2011, 28-29).

Inom det så kallade småbarnspedagogiska landskapet handlar det både om det självskapande barnet samt om det pedagogiska ansvar som pedagogen har. Det ansvar som pedagogen har bygger på de lagar, föreskrifter och ramar som samhället byggt upp.

Som pedagog tvingas man också dagligen till att ta yrkesetiska ställningstaganden eftersom arbetet handlar om värderingar och etiska ställningstaganden. Detta gäller inte bara i arbetet med människorna utan även gällande innehållet i undervisningen, utformningen av miljöer samt utvecklingen av avdelningen (Engdahl & Ärlemalm-Hagsér 2015, 21-22).

Barn deras känslor och deras val kan vara väldigt oförutsägbara och det skall en pedagog inom området vara förberedd på och kunna förhålla sig till. I boken "Småbarnspedagogik – Fenomenologiska och estetiska förhållningssätt" av Løkken, Haugen och Røthle 2006 talas det om en pedagogik som kommer till i en flexibel växelverkan mellan olika individuella, sociala och kulturella förhållanden i vilka både barnens och pedagogernas bildning står i centrum.

En pedagog eller vuxna överlag skall erbjuda och möjliggöra chans till fysisk närhet och psykisk tillgänglighet för att barn skall kunna känna trygghet och därmed kunna njuta och vara närvarande i leken men också för att de skall låta sig lockas av världen (Løkken, Haugen & Røthle 2006, 124).

Som pedagog skall man ha kunskap om barn och hur man bygger relationer med dem och med vuxna, man skall också ha kunskap om lärandeprocesser och kommunikation samt inom olika områden såsom musik, matematik, konst, motorik och språk m.m.. Man skall också som pedagog vara flexibel, ha en god förändringsbenägenhet samt ha en planerings-, organisations och samarbetsförmåga (Engdahl & Ärlemalm-hagsér 2015, 14).

Pedagogerna ska ha ett förhållningssätt som ska förutsätta barnens vilja och förmåga att lära sig och arbetssättet ska grunda sig på kunskapen om hur barn lär sig. Barnen ska själva få arbeta sig fram till egna erfarenheter, få undersöka, ta reda på, finna svar och hitta nya intressen. För att barnen ska kunna göra detta ska pedagogerna bereda möjlighet i tid, rum och material. Pedagogerna ska också uppmuntra barnen att formulera frågor och då visa alternativ som kan leda vidare. All verksamhet kräver planering och utvärdering, och då man gör detta så ger det tillbaka kunskap om individerna och gruppen (Jancke 1993, 4-5).

Man kan prata om pedagogisk kvalitet då man pratar om arbete inom småbarnsfostran, den kvaliteten finns dock inte bara där hur som helst utan den skapas och gestaltas i mötet mellan pedagog och barn samt mellan barn och omgivning. Ett helhetsperspektiv på kvaliteten omfattar normer, värderingar och traditioner, pedagogiska processer och innehåll i verksamheten, barnens rätt att lära och utvecklas och att kunna påverka samt barnens möjlighet att bli respekterade, delaktiga, lyssnade till och sedda som betydelsefulla medborgare. Som pedagog behöver man utgå från ett visst sätt att se på saker samt att man behöver ha kunskap om vad kvalitet innebär för att kunna uppnå den (Sheridan & Pramling Samuelsson 2016, 22-23).

Den pedagogiska kvaliteten kan delas in i fyra dimensioner, dessa dimensioner behövs för att uppnå kvaliteten och de är: samhällsdimension, förskollärardimension, barndimension och verksamhetsdimensionen. Förskollärardimensionen handlar om hur förskollärarens kompetens och typ av utbildning, attityder, värderingar, kunskap, lärande, syn på barn samt teoretisk tillhörighet.

Resultatet på kvaliteten av detta utgörs av förskollärarens kompetens att kunna förena barns intresse att lära sig med intentionerna i samhällsuppdraget. Barndimensionen i sin tur handlar om barnens perspektiv på lärande, delaktighet och inflytande. Samhällsdimensionen har en grund i lagar, förordningar och dokument. Verksamhetsdimensionen till slut handlar om alla dimensioner i relation till varandra och helheten av allt (Sheridan & Pramling Samuelsson 2016, 24-25).

Med fördel kan man som pedagog stödja och utveckla barnens lek och läroprocesser genom att själv delta i leken. Man har också som pedagog ansvaret att se till att alla barn har möjlighet att vara med i lekar. Genom att aktivt delta i leken kan man både som tidigare nämnt stödja lek och läroprocesserna men också föregå som en förebild för barnen samt att man kan locka barnen att inta olika roller i leken och få dem att våga saker (Pramling Samuelsson & Sheridan 2006, 87-88).

Den pedagogiska miljön i förskolan skapas av barnen tillsammans med pedagogerna, i den situationen har pedagogerna som uppgift att skapa en miljö där barnen kan skapa och uttrycka sig samt där de kan ha inflytande och också kunna ta egna initiativ (Pramling Samuelsson & Sheridan 2006, 89-93).

Man kan säga att den pedagogiska atmosfären har en avgörande roll för kvaliteten och just den pedagogiska atmosfären hänger ihop med pedagogens engagemang

Man kan prata om pedagogisk kvalitet och då menar man den pedagogiska processen utifrån barnets perspektiv. Det handlar också om pedagogens förhållningssätt mot barnen samt barnens läroprocess. Till pedagogens kompetens hör inte bara en kunskap om barnets behov, önsknings och intresse att lära sig utan även dessa i relation till verksamhetens innehåll och mål samt de uppfostringsattityder, värderingar och kulturella särdrag som barnet kommer i kontakt med.

I pedagogens pedagogiska kompetens ingår en stor erfarenhet, bred teoretisk kunskap om barns lärande och utveckling, en medvetenhet om egna värderingar, attityder och den egna förmågan samt en förmåga att känna empati, att kunna bli engagerad och känna glädje i arbetet med barn (Pramling Samuelsson & Sheridan 2006,117).

Som pedagog måste man kunna kommunicera, man skall kunna kommunicera så att man utmanar och möter barnen men även så att man skapar en miljö där man kan kommunicera. Man måste för detta kunna lyssna aktivt för att kunna tolka och analysera det som barnet hör och ser (Pramling Samuelsson & Sheridan 1999,137-140).

Man behöver också som pedagog kunna kommunicera med arbetskamrater och föräldrar samt andra samarbetsaktörer och så skall man idag också kunna kommunicera i teknikens värld. Man skall alltså som pedagog ha en social kompetens, detta innebär att man skall kunna ta och förstå andra perspektiv, känna av stämningar och ageranden, kunna tolka, vara flexibel, vara tydlig, bry sig och så skall man kunna stå på sig och veta vad som är rätt och fel samt kunna säga om man inte visste eller kunde om så behövs (Pramling Samuelsson & Sheridan 1999,137-140).

Man skall som pedagog också vara öppen för förändring, gällande barn finns det alltid nya saker att lära sig för att inte bara prata om att alla barn är olika. Samhället och dess krav förändras också hela tiden så det skall man vara öppen för. Den kanske viktigaste och även kanske svåraste delen är dock att man behöver lära sig om sig själv hela tiden och om så behövs för arbetet så behöver man kunna ändra på sig själv till vis del. Här är det förstås viktigt att man inte ändrar på sig för mycket eftersom man då lätt kan förlora sig själv men i arbetets tecken kan man behöva ändra på sig (Pramling Samuelsson & Sheridan 1999,137-140).

6. Dokumentation

Redan i kapitlet om detta arbetes syfte tar jag upp att en del av detta arbete kommer handla om dokumentation. Detta eftersom dokumentation har en väldigt stor del i de nya grunderna för planen för småbarnspedagogik och det är det som ändrats mest och som det finns många frågor kring.

Då man pratar om dokumentation så är det orden pedagogisk dokumentation som man pratar om så länge det inte handlar om dokumentation inom vård och omsorg. Inom vård och omsorg handlar dokumentation om en lagstadgad skyldighet att föra patientjournal för att patienten skall få en så god och säker vård som möjligt, dokumentationen där innehåller planering, genomförande, utvärdering samt all kontakt och kommunikation som förs med patienten (Björvell 2017).

I Bonniers stora lexikon definierar man dokumentation som bevisning, bestyrkande, dokumentering; handlingar och som verksamhet till stöd för teknik m.m. man samlar, ordnar och tillgängliggör all slags information. Dokumentation handlar alltså om att samla in, analysera och kategorisera för att göra något synligt. För att kunna göra detta behöver man som pedagog vara uppmärksam och observera och urskilja de betydelsefulla sakerna i det man observerar. Många ser dokumentationen som ett mål men man borde istället se den som en öppnande dörr till lärande och utveckling.

Den pedagogiska dokumentationen kommer till då dokumentationen sätts i relation till mål, teorier och reflektioner över vardagen med barnen. Man behöver dokumentera alla områden i verksamheten, de aktuella läroplansmålen, hur pedagogerna tänker om innehållet man arbetat med, vad man gjort och varför, hur man genomför allt samt barnens meningsskapande kring allt (Sheridan & Pramling Samuelsson 2016, 53-56).

Pedagogisk dokumentation kan vara ETT redskap som man kan använda sig av för att göra den egna praktiken synlig och öppen för granskning. Det är ett kollektivt arbetsverktyg som bygger på ett samarbete mellan lärare, barn, föräldrar samt andra aktörer. För att man skall kunna synliggöra och öppna upp arbetet man gör så krävs det att dokumentationen är en naturlig del av arbetet (Engdahl & Ärlemalm-Hagsér 2015, 233).

Enligt Anna Palmer (2016), lektor i barn- och ungdomsvetenskap vid Stockholms universitet och författare till Uppföljning, utvärdering och utveckling i förskolan, handlar dokumentation inom dagvården om att följa upp, utvärdera och utveckla, att dokumentera med olika medel det som händer mellan barn, vuxna och miljön i den verksamhet man arbetar i.

Genom att dokumentera på detta vis och med dessa mål så kan man utvärdera verksamheten bra, man kan se hur pedagogerna agerar, vilket material som är bra och vad som behövs, hur verksamheten fungerar samt att man får en förståelse av verksamheten men även av varje enskilt barn (Palmer 2016).

En annan bra sak med att dokumentera på detta vis är att man ser vad pedagogerna gör bra men även vad de kan förbättra samtidigt som man ser hur barnen utvecklas och om det var bra metoder att använda med barnen. Mängden av dokumentation är inte det viktiga och man behöver inte alls dokumentera allt, det som är viktigt är djupet och analysen i dokumentationen. ”Man skall inte vara rädd för att prova sig fram. Pedagogisk dokumentation är ett fantastiskt lärorikt och roligt arbetssätt som gynnar både barn och personal.” (Palmer 2016).

Att dokumentera handlar om att göra den pedagogiska praktiken synlig för barn, lärare, föräldrar, ledningsansvariga samt politiker. Att göra praktiken synlig skapar förutsättningar för en dialog där olika röster kan göra sig hörda, nya tankar kan tänkas och verksamheten kan vidareutvecklas. Att dokumentera handlar om att dokumentera det egna arbetet som pedagog men också barnens arbeten. (Pramling Samuelsson & Sheridan 2006, 126).

Det finns två ord att komma ihåg då man pratar om dokumentation och det är själva ordet dokumentation och pedagogisk dokumentation. Det finns en viss skillnad i betydelsen på dessa ord, dokumentation handlar om att observera, fotografera och filma barn då när de undersöker eller leker i förskolans eller skolans praktiker. Pedagogisk dokumentation handlar i sin tur om då vuxna, gärna tillsammans med barnen, reflekterar genom att tänka och diskutera det som de ser, hör och läser i dokumentationen.

I den pedagogiska dokumentationen tänker man både framåt och bakåt, vad man kunde före och hur man har utvecklats under gången samt vad man kan efter (Lenz Taguchi 2013, 13).

Även om man med dokumentation gör praktiken synlig så är det viktigt att man funderar över vad och varför samt hur, var och för vem dokumentationen skall vara synlig. Som exempel på det så kan man ta internet. Internet kan vara ett bra och lätt sätt att använda sig av då det gäller dokumentation och synlighet men det kan också medföra stora risker om man tänker på det ur en etisk synvinkel (Lenz Taguchi 2013, 26).

En förskolelärare på Ljusglimten (på 1990-talet) har sagt ”Ingenting kommer vara konstant, utan allt förändras hela tiden.”. I boken Varför pedagogisk dokumentation av Lenz Taguchi sägs det att den insikten är grundläggande då man pratar om pedagogisk dokumentation men även när man pratar om livet i det stora hela. Pedagogisk dokumentation ger oss pedagoger svar på om vad barn kan, hur de tänker och hur de lär sig, med andra ord barnens läroprocesser. Genom att ha den kunskapen som pedagog så går även pedagogen in i ett lärande (Lenz Taguchi 2013, 29-33).

Det lärande man går in i handlar som sagt om barnens lärande men även ens eget arbete och detta är ett arbete som egentligen aldrig blir färdigt. Det stämmer då också med vad förskoleläraren på Ljusglimten har sagt. Arbetet handlar då om ett aktivt omskapande av den egna praktiken med fokus på i första hand barnen men även ett fokus på sig själv som pedagog, kollegerna samt det omgivande samhället (Lenz Taguchi 2013, 29-33).

Pedagogisk dokumentation är ett arbetsverktyg som byggs upp med ett gemensamt reflektionsarbete barn emellan, pedagoger emellan samt även emellan familj och daghem/förskola. Genom att synliggöra barnen och deras arbete med den pedagogiska dokumentationen så kan man enklare få föräldrar och andra vuxna i det pedagogiska arbetet engagerade. Förändringsarbetet som sker med hjälp av dokumentationen är ingen enkel sak utan sker i mötet av det okända och kända som finns mellan teori och praktik (Lenz Taguchi 2013, 37-38).

Författaren till boken ”Varför pedagogisk dokumentation?” säger: ”Pedagogisk dokumentation är inget i sig utan blir det man gör den till” och med de orden tycker jag att den pedagogiska dokumentationen beskrivs solklart, man behöver göra något för att kunna reflektera över något och beroende på hur det går och gått så får man då en dokumentation.

Det finns flera olika sätt att dokumentera på. Som pedagog kan man dokumentera sitt arbete genom att föra dagbok. Barnens arbeten och utveckling kan man dokumentera genom att filma, fotografera, ha samtal med barnen eller skapa en portfolio m.m. Det egna arbetet man gör som pedagog kan man också dokumentera genom att filma (Pramling Samuelsson & Sheridan 2006, 126-128).

Genom att observera och dokumentera vad barnen gör, säger och ger uttryck så får man barnen som centrum i det arbete man gör. Genom att barnet är centrum i verksamheten så kommer man bort från att man har barnet som ett objekt som man vill lära, ge vård och omsorg enligt vad vi som vuxna pedagoger tror oss veta bäst vad barnet behöver och vill ha. Då barnet är i centrum så får de makten och ansvar över sina egna tankar och känslor och kan på det viset påverka verksamheten (Lenz Taguchi 2013, 72-73).

7. Sammanfattning

Teoridelen i detta arbete har handlat om syftet, lagen, grunderna för planen för småbarnsfostran, pedagogens roll och dokumentation. Här i detta kapitel kommer jag i korta stycken göra en sammanfattning av hela teoridelen.

Syftet med detta arbete är vad pedagoger tänker om och hur de uppfattar de nya grunderna för planen för småbarnspedagogik och hur man skall få det att fungera i praktiken.

Lagen om småbarnspedagogik togs med eftersom allt bygger på den, arbetet ute på fältet men även grunderna för planen för småbarnsfostran bygger på den. I lagen står att man har rätt till fortgående vård under den tid på dygnet då det behövs.

Småbarnspedagogiken är en systematisk och målinriktad helhet som består av fostran, undervisning och vård med betoning på just pedagogik. Finns det behov av stöd så skall även det beaktas och en hälsosam och näringsrik kost skall finnas är saker som det står om i lagen. Det är undervisnings- och kulturministeriet som ansvarar för planering, styrning och övervakande av barndagvården men även regionförvaltningsverket, tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovård är delaktiga.

Grunderna för planen för småbarnspedagogik är grunden till detta arbete. Det är en nationell föreskrift som utbildningsstyrelsen utfärdat enligt lagen om småbarnspedagogiken. Detta eftersom småbarnspedagogiken är en del av utbildningssystemet i Finland samt ett väldigt viktigt skede i barnet växande och lärande. Tillsammans med föräldrar och vårdnadshavare så skall man främja utveckling, inläring och uppväxten hos barnen, det är uppgiften inom småbarnspedagogiken. Värdegrunden i grunderna för planen för småbarnsfostran grundar sig på FN:s konvention om barnets rättigheter, lagen om småbarnspedagogiken och FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. De viktigaste punkterna är: barndomens egenvärde, att växa upp som människa, barnets rättigheter, lika behandling, jämlikhet och mångfald, mångfald av familjer samt hälsosam och hållbar livsstil. Målet med grunderna för planen för småbarnsfostran är att främja barns lärande och välbefinnande samt den mångsidiga kompetensen.

Pedagogen är en av de viktigaste delarna i arbetet inom småbarnspedagogiken. Pedagogik i korthet handlar om ett livslångt lärande inom alla områden och är för alla människor, därför behövs pedagoger. Pedagogens ansvar bygger på lagar, föreskrifter samt de ramar som samhället byggt upp. Som pedagog skall man kunna erbjuda chans till fysisk närhet och psykisk tillgänglighet för att skapa en trygghetskänsla som gör att barnen kan känna sig närvarande och kan njuta av leken. Pedagogisk kvalitet skapas i mötet mellan pedagog och barn samt barn och omgivning.

Dokumentation handlar om att samla in, analysera och kategorisera för att synliggöra. Man synliggör med hjälp av dokumenteringen för barn, lärare, föräldrar, ledningsansvariga och politiker. För att dokumentera behöver man vara uppmärksam, obeservant och kunna urskilja vad som är betydelsefullt gällande det man observerar.

Dokumentation är att observera, fotografera och filma då barn undersöker och leker i förskolans (dagis) praktiker. Pedagogisk dokumentation handlar om att vuxna gärna tillsammans med barnen reflektera över vad de ser, hör och läser genom att tänka på det och diskutera det.

Pedagogisk dokumentation handlar om att se både framåt och bakåt, vad kunde man före, vad kan man nu och vad har utvecklats. Dokumentation är ett arbetsverktyg som man tillsammans bygger upp. Frågorna vad, varför, hur, var, och för vem är alla viktiga då det gäller dokumentation.

8. Metod och tillvägagångssätt

Jag har valt att använda mig av en kvalitativ undersökningsmetod i detta arbete. För att kunna få fram tankar, känslor och åsikter så behövde jag använda mig av en kvalitativ metod, detta eftersom det är svårt att mäta det i siffror.

8.1 Kvalitativ metod

Det finns många olika synpunkter om vad en kvalitativ metod är, därför är det svårt att kort sammanfatta vad det handlar om. Man kan säga att syftet med en kvalitativ undersökning är att man skall kunna upptäcka och identifiera beskaffenheten och egenskaper hos något. Den som gör undersökningen har stor hjälp av att ha teori och fakta om ämnet i grunden. En kvalitativ metod kan innebära olika undersökningar, man kan intervjua, använda sig av enkäter eller observationer m.m. I kvalitativa intervjuer så används ofta öppna frågor och ibland även följdfrågor. Man kan även ha teman med frågorna (Patel & Davidson 2003 s.73-80).

De kvalitativa intervjuerna kan ha olika inriktningar, ett exempel är hermeneutisk inriktning. Då det handlar om hermeneutisk inriktning handlar det om att man vill få en djupare förståelse av individen och dennes livsvärld. Med hermeneutisk inriktning menas också att man själv i intervjun eller frågorna kan få in egna känslor och roller av frågorna. På grund av att man själv delar med sig så kan man också få den som intervjuas att dela med sig mera (Patel & Davidson 2003 s.81).

Oberoende vilken metod man väljer så är det viktigt att man förbereder sig väl. Det första och väldigt viktiga som man skall tänka på är innehållet i enkäten eller intervjun, det andra är frågorna, är de viktiga, är de ledande, man skall kritiskt granska sina frågor. Det tredje man skall tänka på är utprovning, fungerar frågorna på de man ska använda dem på? och det fjärde är hur man skall intervjua om det är en intervju man skall göra (Patel & Davidson 2003 s. 82-83).

8.2 Enkät med öppna svar

Ämnet i mitt arbete är nya ”Grunderna för planen för småbarnspedagogiken”. Det är ett väldigt relevant ämne eftersom det nu detta år tagits i kraft, närmare bestämt har det tagits i kraft den 01.08.2017. Eftersom det är så pass nytt så tänker jag att det finns många tankar, känslor och åsikter om det.

Jag har alltså valt att använda mig av en kvalitativ metod. Jag vill få fram pedagogernas känslor, tankar och åsikter. Min undersökning bestod av en enkät med öppna svar som skickades ut till flera daghem. Jag har inte haft någon begränsning på vem som fått svara, utan både närvårdare och barnträdgårdslärare har fått svara på frågorna, detta eftersom de alla skall arbeta med de nya "Grunderna för planen för småbarnspedagogik".

8.3 Tillvägagångssätt

För att få ett bra resultat av min undersökning så önskade jag att jag skulle få flera svar men visste inte vad jag kunde räkna med eftersom frågorna skickades ut via e-post till några daghem samt till några bekanta vid andra daghem.

Eftersom jag inte hade någon begränsning på vem som fick svara så fanns det i varje fall en större möjlighet till att jag skulle få flera svar. Till slut fick jag ihop svar där svarandena var både barnträdgårdslärare samt närvårdare, vilket jag tyckte var viktigt.

Jag började med att skicka ut till föreståndarna på några daghem om de hade några som skulle vilja svara på några frågor som jag hade till mitt examensarbete. De bekanta jag känner tog jag kontakt med och frågade om de ville ställa upp och svara på några frågor.

Jag hoppades på att jag skulle få svar av pedagoger i olika åldrar men eftersom jag sände ut mina frågor via e-post och de svaranden själva fick välja om de ville vara med eller inte så kunde jag inte påverka det. Jag fick positivt svar av föreståndarna och av mina bekanta så jag sände via e-post ut mina frågor till dem.

Vid det tillfälle då jag frågade om de ville ställa upp och svara på några frågor åt mig så berättade jag också att alla svaranden kommer vara anonyma i mitt arbete och därmed kommer jag varken nämna namn på stället där de arbetar eller vad de heter.

Efter att jag sänt ut mina frågor så var det bara att vänta. Då jag fått alla svar så började jag sammanställa alla svar och gick genom vad jag hade fått för svar. Jag är väldigt nöjd med alla svar som jag fick och jag är glad att jag fick väldigt många olika åsikter och tankar, precis som jag hade hoppats. Av svaren kunde jag få ihop några fina citat som kommer finnas i detta examensarbete.

9. Resultatredovisning

I mina enkäter så hade jag sju stycken frågor med några följdfrågor. Frågorna jag använde mig av var om arbetsstid, åldersgrupp och förstås om nya ”Grunderna för planen för småbarnspedagogik”. Som tidigare nämnt fick både närvårdare och barnträdgårdslärare svara på frågorna eftersom de arbetar med ”Grunderna för planen för småbarnspedagogik” som grund oavsett vilken utbildning och benämning de har i sitt arbete.

Frågorna var:

1. Vad arbetar du som, barnträdgårdslärare eller barnskötare?

2. Med vilken ålder hos barnen arbetar du?

3. Hur länge har du arbetat inom småbarnspedagogiken?

→ Då har du jobbat med den gamla upplagan av ”grunderna för planen för småbarnsfostran” vad tyckte du om den?

4. Vad tycker du om de nya ”grunderna för planen för småbarnspedagogik”?

→ Finns det positiva eller negativa saker med den nya planen, isåfall vad?

5. Dokumentation är en viktig del i den nya planen, vad anser du om det?

→ Jag har hört att många tycker att det kan bli svårt att hinna med allt, är det så eller fungerar det bra?

6. Hur fungerar planen i praktiken?

9.1 Yrkesbenämning, åldersgrupp och arbetslängd

De tre första frågorna var allmänna och ur dem fick jag fram att fem svaranden var barnträdgårdslärare och två svaranden var närvårdare eller som de själva kallade sig dagvårdare.

Åldersgrupper som de svarandena arbetade med var varierande och var 1-3 åringar, 3-5 åringar, 4-5 åringar samt förskolebarn.

Hur länge de arbetat visade sig också variera och det var ju en önskning jag hade men som jag inte kunde påverka så att det sedan visade sig variera är jag väldigt glad över. De svarande hade jobbat i allt från 3,5 år till upp till 40 år. De flesta svarandena hade ändå arbetat mellan 25-30 år.

Till den tredje frågan om hur länge de hade arbetat inom småbarnspedagogiken så hade jag också en följdfråga. Följdfrågan var ”Då har du arbetat som pedagog med den gamla upplaga av ”Grunderna för planen för småbarnspedagogiken” vad tyckte du om den?”. På den frågan var det flera som tyckte att den var bra och att den fungerade bra, det tycktes också att den var enklare formulerad och mer ”rakt på sak”, med den gick det mera av sig själv eftersom flera använt den under studietiden och därmed var vana med den.

9.2 Nya grunderna för planen för småbarnspedagogik

Den fjärde frågan handlade om tankar om de nya ”Grunderna för planen för småbarnspedagogiken”. Vid den frågan kom det blandade svar, det fanns svaranden som tyckte att den fungerar och är bra men så fanns det också svaranden som tyckte att den är jobbigare och att den tar mycket tid men att tiden inte alltid räcker till och verksamheten kan bli lidande. Den nya planen tolkades också som delvis flummig och svårtolkad i vissa avseenden. Den nya planen fick dock beröm för den fina layouten och för att texten i den flyter på bra.

Till den fjärde frågan hade jag också en följdfråga som löd ”Finns det positiva eller negativa saker med den nya planen, vad?”. Den följdfrågan gav väldigt många och fina svar och jag kommer här dela upp de i positiva saker och negativa saker.

Till de positiva sakerna hör många saker bl.a. att föräldrarna ska kunna se vad eget barn har gjort och varit med om, barnen är mer i fokus och de skall få vara mera delaktiga i verksamheten, likaså föräldrarna. Planen har en trevlig layout och ett bra språk, det är roligt att det framhävs att man skall fokusera utgående ifrån barnens styrkor. En respondent sa: *Tiderna förändras hela tiden och då måste vi pedagoger hänga med, vilket är bra. Eftersom vi har ett ansvarsfullt jobb måste vi vara ”proffsiga”.*

Andra positiva saker var att barnens åsikter och intressen tas det bättre hänsyn till, det är friare och mera flexibelt hur man arbetar och så är det modernare. Det enskilda barnet lärväg lyfts fram, det är positivt eftersom alla lär och utvecklas i olika takt.

Till de negativa sakerna fanns det också flera saker. Det tycktes t.ex. att det är nytt och oklart hur man skall arbeta i praktiken, det är svårt att ”ställa om sig” och jobba annorlunda än man tidigare gjort. Den uppfattades också som otydlig och flummig, därmed svårtolkad. Det fanns också åsikter om att det finns för lite resurser för att man skall kunna förverkliga den helt.

Några andra saker som kom fram och som jag tyckte var viktiga åsikter var att det funderades hur man skall kunna hitta något som tilltalar alla barn, hur skall man komma överens om vilket tema man skall arbeta med. Eftersom alla barn skall kunna få välja så blir det svårt att ta med allas valmöjligheter, speciellt i stora barngrupper. Det fanns även en respondent som svarade: *Vi som jobbar med 1-3 åringar har svårt att fråga barnen vad de anser, hur de önskar något, samt att de skall utvärdera verksamheten. De pratar ju väldigt fåordigt om något alls.*

9.3 Dokumentation

Den femte frågan handlade om dokumentation eftersom det är en väldigt viktig del i den nya planen. Vad ansåg pedagogerna om dokumentationen i den nya planen?

Det flesta svarandena tyckte att det är bra att dokumentationen har fått en viktigare roll. De svarandena nämnde också att man alltid har dokumenterat så på det viset var det inget nytt.

Hur man skall dokumentera och tiden var dock saker som kom upp i varje svar. Flera av svarandena påpekade att man vill ju hellre vara med barnen än sitta med papper och att det i grund och botten är det som daghemmen är till för, att finnas till för barnen. Det kom också fram i flera svar att de tyckte att det i den nya planen är väldigt diffust hur man skall dokumentera och som sagt att tiden inte riktigt räcker till men det trodde de kunde bli bättre då man arbetat en längre tid med planen och man är mer van med den.

Det lyftes också fram i svaren att dokumentationen är en fin och bra del för barnen, de har ett fint minne av tiden på daghemmen.

En annan sak som också lyftes fram var att de pedagoger som är yngre i arbetsgrupperna har det lättare med dokumentation, eller i varje fall så går det snabbare för dem eftersom de är mer datakunniga. Att vara datakunnig ansågs i denna fråga vara ett stort hjälpmedel gällande dokumentation och av de äldre av svarandena så fanns det de som önskade att alla skulle få mera utbildning i just dataanvändning för att underlätta arbetet.

Även till denna fråga hade jag en följdfråga. Följdfrågan hade jag ställt eftersom jag på praktiker, arbetsplatser och studiebesök hade fått höra att tiden inte alltid räcker till. Om jag tänker efter nu när frågorna är gjorda och även har fått svar så kunde denna fråga klassas som en ledande fråga men jag såg också i svaren att de fanns de som kunde koppla till frågan i svaret och därmed tror jag inte att den var så ledande så den skulle göra svaret riktigt missvisande. Följdfrågan var ”Jag har hört att många tycker att det kan bli svårt att hinna med allt, är det så eller fungerar det bra?”.

Efter att ha gått genom svaren så kan man tänka att denna fråga inte riktigt skulle behövts eftersom det jag hört tidigare kom fram redan i första delen av frågan, att tiden inte alltid riktigt räcker till. Flera svaranden lyfte också fram att det är så nytt så man har inte riktigt hunnit fundera ut hur man skall dokumentera för att få det att flyta på bra.

Det lyftes också fram att man borde ta sig mera tid för dokumentationen men att det inte är en lätt uppgift eftersom det då tar tid från barnen istället. Att ta och ge tid för att få det att fungera var en synpunkt i ett svar också.

9.4 Planen i praktiken

Den sjätte frågan handlade om hur den nya planen fungerar i praktiken. Svaren på den frågan var väldigt eniga.

Alla svaranden ansåg att den var bra till pappers, att man arbetat som det står i planen redan länge men att man inte tänkt på det, att det inte skiljer så mycket på den nya och gamla planen förutom att vissa saker är mer tydliga nu och vissa saker har fått mer fokus på sig.

Det som alla svaranden också tyckte även om de tyckte att den är bra så var att det kommer ta sin tid före man lärt sig den och kommit in i det sättet att arbeta på. Att man arbetar och funderar och ändrar på småsaker lite i taget för att få det att flyta på.

Hur den verkligen fungerar i praktiken tyckte de dock att kändes helt ok men att man senare borde göra en utvärdering på, och att utvärdering även skulle göras av andra än de som arbetar med det. Det för att det kan kännas så självklart då man arbetar så kanske någon som skulle se på det på ett annat sätt om de skulle se det utifrån.

En till sak som lyftes fram och som flera svaranden ansåg var bra var att alla fått vara delaktiga och fått vara med och utforma planen tillsammans.

9.5 Tid till dokumentation under verksamhetsdagen

Den sjunde och sista frågan handlade om på vilket sätt det finns tid och rum för dokumentation under arbetsdagen inom småbarnspedagogiken.

Även på den frågan så var flera åsikter att tiden är en bristvara inom småbarnspedagogiken. Någon sade att de lägger tid på sin kvällsmöten till dokumentation, andra sa att de försöker så gott de går att hinna med det och så fanns det även de som sade att viss del av pappersarbetet görs hemma på fritiden för att man skall få det löpa och för att känslan av stress skall vara mindre på arbetet.

En respondent berättade i sitt svar att hen försökte få in så mycket som möjligt under arbetsdagen men att hen är mer noggrann med att uppmärksamma det enskilda barnet och dess utveckling.

Ett exempel på hur jag uppmärksammar barnen mer än pappersarbetet kan vara: *"Nämen va?! Kunde du dra upp dragkedjan alldeles själv? Wow! Kommer du ihåg när du började här på (avdelningens namn)? Kommer du ihåg att du alltid stod och väntade på att någon vuxen skulle dra upp din dragkedja? Och nu kan du fixa den alldeles själv! Bravo! Vad roligt för dig!"*

Alla svaranden var överens om att tiden är bristfällig och att dokumentation görs då den hinns med, vissa gånger kan det ta veckor före den blir gjord. Det kände flera också att var jobbigt att den lämnade men som tidigare nämnt så var det på grund av tiden. Några svaranden önskade också att man ibland skulle kunna sätta sig ner i lugn och ro och på så vis göra dokumentation men att det inte är möjligt i dagens läge med så stora barngrupper.

10. Sammanfattning och kritisk granskning

Syftet med detta arbete var att kartlägga vad pedagogerna känner för och tänker om den nya "Grunderna för planen för småbarnspedagogik". Skall fokus vara på barnen eller på dokumentationen?

Jag är som tidigare nämnt väldigt nöjd med de svar jag fått och de motsvarade mina tankar och vad jag fått höra. Det fanns många positiva tankar kring den nya planen men även negativa tankar. Det var som väntat blandade känslor om planen även om de flesta tyckte att det är bra och viktigt att planen uppdateras och att arbetet är levande. Något som jag dock kan ångra är att jag inte riktigt fick med någon fråga som handlade om var fokus skall vara.

Även om jag inte fick med den frågan och skulle gjort annorlunda om jag gjorde om detta arbete så kom det fram i svaren jag fick att man hellre lägger tiden på barnen än på dokumentationen då tiden är en bristvara inom småbarnspedagogiken. Så tur i oturen fick jag en sorts svar på frågan som jag inte ens ställde, även om jag möjligtvis kunnat få ett djupare och längre svar om jag ställt själva frågan.

Enkäterna skickades ut via mail till flera daghem för att få en stor möjlighet till flera svaranden eftersom de som svarade själva fick välja om de ville svara eller ej så därmed kunde jag inte påverka hur många som skulle svara. Resultatet känns ändå som det är godkänt och jag får vara glad att jag fick så många svar som jag ändå fick.

De som svarade på mina frågor var i blandad ålder, hade olika yrkesbenämningar och visade sig ha olika åsikter och synpunkter på frågorna. De flesta hade jobbat i flera år inom småbarnspedagogiken och alla hade arbetat med både den nya och den gamla planen.

Som slutsats av mina enkäter och de svar jag fått så är jag i det stora hela nöjd. Någon fråga kunde jag ha ändrat på, gjort mer tydlig och någon hade jag kunnat ta bort och istället lagt till någon annan fråga. Men som tidigare nämnt är jag ändå nöjd med de svar jag fått och vad jag kommit fram till.

Det jag fick fram av mitt arbete var att det fanns blandade uppfattningar och åsikter om den nya planen. Det fanns positiva och negativa saker, båda delar tyckte jag var välförstådda och man kunde hålla med i dem. Jag fick t.ex. fram att det är positivt med utveckling och förändring samt att det är bra att barnet och föräldrarna får mer fokus, speciellt barnet får vara med mera och påverka verksamheten. De negativa uppfattningarna om planen var att den kunde vara otydlig i vissa sammanhang, samt att det är svårt att genast ta alla barns viljor i fokus. Det kom också fram att om man arbetar med mindre barn så är det väldigt svårt att uppfylla planens mål med att barnen skall få vara med och påverka och utvärdera då barnen kan vara så små så de inte pratar eller så pratar de men förstår inte sammanhanget i det hela.

Svaren visade sig motsvara mina tankar och vad jag tidigare hade fått höra om den nya planen så jag är inte förvånad av de svar jag fått. Det stärkte min tro om tankarna om den nya planen och jag håller även med de som svarade på mina frågor i många punkter.

Även om svaren inte förvånade mig så tyckte jag att det var väldigt intressant att göra detta arbete och få fram det jag fick fram. Det var roligt och intressant att få höra olika åsikter och tankar om deras arbete samt deras tankar om den nya planen och hur det fungerar i praktiken.

Ämnet till detta arbete valde jag eftersom jag kommit i kontakt med det på praktiker, i skolan samt på arbetsplatser. Jag har på en arbetsplats fått vara med och arbeta kring den kommunala delen och jag kände därmed att det var ett ämne som jag hade en hel del fakta om samt att jag har tyckt att det har varit intressant att arbeta kring det, både på arbetsplatser samt i detta arbete.

Till den kritiska granskningen kan jag väl nämna att jag tyckte att det delvis var svårt att hitta litteratur om vissa delar i teoridelen. Det som det fanns bra litteratur om så fanns det massor av och man kunde välja och vraka men de delar som jag tyckte var svåra att hitta om så fanns också. Det kunde ändå finnas titlar om olika saker men flera saker var ändå så ytliga så jag fick inte riktigt fram det jag ville. Till intervjuerna kunde jag som tidigare nämnt tagit bort någon fråga, lagt till någon samt förtydligat någon.

I det stora hela är jag ändå relativt nöjd med detta arbete och jag har fått fram det jag trodde jag skulle få fram samt det jag ville få fram. Visst finns det som tidigare nämnt saker jag skulle kunna ändra på men jag är ändå mer nöjd än vad jag trodde jag skulle vara över detta arbete. Samtidigt som det varit tungt att skriva detta så har det gett mig väldigt mycket och varit riktigt intressant. Jag trodde också före jag började att jag hade mycket fakta om den nya planen men kan nu då det är över konstatera att jag fått ännu mera fakta om det samt att jag är ännu mera insatt i den.

Källförteckning:

Engdahl I. & Ärlemalm-Hagsér E., 2015. *Att bli förskollärare – Mångfacetterad komplexitet*. Stockholm: Liber

Forsell A., 2011. *Boken om pedagogerna*. (6. uppl.) Stockholm: Liber.

Grunderna för planen för småbarnspedagogik 2016. [Online] http://www.opf.fi/download/179348_grunderna_for_planen_for_smabarnspedagogik_2016.pdf [Hämtat 08.08.2017]

Jancke H., 1993. *Att arbeta med sexåringar*. Stockholm: Liber

Lag om småbarnspedagogik. [Online] <http://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/1973/19730036> [Hämtat 12.09.2017]

Lenz Taguchi H., 2013. *Varför pedagogisk dokumentation – Verktyg för lärande och förändring i förskolan och skolan*. Malmö: Gleerups

Løkken G., Haugen S. & Røthle M., 2006. *Småbarnspedagogik – Fenomenologiska och estetiska förhållningssätt*. Stockholm: Liber

Patel R. & Davidson B., 2003. *Forskningsmetodikens grunder. Att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. (3. uppl.) Lund: Studentlitteratur.

Patientjournal [Dokumentation]. [Online] <http://www.varhandboken.se/Texter/Dokumentation/Patientjournal/> [Hämtat 12.09.2017]

Skolverket., 2016. *Pedagogisk dokumentation. Pedagogisk dokumentation är ett arbetsverktyg som kan användas för att följa upp, utvärdera och utveckla verksamheten i förskola*. [Online] <https://www.skolverket.se/laroplaner-amnen-och-kurser/forskola/stod-i-arbetet/pedagogisk-dokumentation-1.179597> [Hämtat 12.09.2017]

TEHY. *Personaldimensioneringen inom småbarnsfostran*. [Online] <https://www.tehy.fi/sv/arbetslivsguiden/arbetarskydd/personaldimensioneringen-inom-smabarnsfostran> [Hämtat 12.09.2017]

Pramling Samuelsson I. & Sheridan S., 1999. *Lärandets grogrund*. Danmark: Studentlitteratur

Pramling Samuelsson I. & Sheridan S., 2006. *Lärandets grogrund*. (2. uppl.) Danmark: Studentlitteratur

Sheridan S. & Pramling Samuelsson I., 2016. *Barns lärande – fokus i kvalitetsarbetet*. (2. uppl.) Stockholm: Liber.